

УДК 330.837:631.11

Інституціональне середовище та формування соціальної відповідальності аграрних підприємств / Малік М.Й., Мамчур В.А., Шпикуляк О.Г. // Економіка АПК. – 2017. – № 12. – С. 5.

Мета статті – науково-аналітична оцінка сучасних практик забезпечення соціальної відповідальності суб'єктів аграрного підприємництва, зокрема великих інтегрованих агроформувань в проекції оцінки їх рівня соціальної відповідальності в суспільстві.

Теоретична і методологічна основа дослідження ґрунтувалася на загальнотеоретичних методах наукового пізнання, включаючи фундаментальні положення й принципи розвитку інституту соціальної відповідальності, висвітлених у працях вітчизняних і зарубіжних учених. Використано розрахунково-аналітичні методи з метою оцінки рівня соціальної відповідальності аграрних підприємств. Проведене дослідження інституціонального середовища формування соціальної відповідальності аграрного підприємства та використання динамічного підходу до оцінки рівня їх відповідальності дають змогу стверджувати про їх належний рівень. Слід наголосити, що обрана методика оцінки рівня соціальної відповідальності є індикатором у межах універсального експрес-аналізу багатьох господарюючих суб'єктів. За його результатами можливо буде застосовувати традиційні (трудомісткі й вартісні) методики аналізу рівня соціальної відповідальності.

Встановлено, що не менш важливим є питання щодо формування методики оцінки рівня соціальної відповідальності малого та середнього бізнесу, що суттєво відрізнятиметься від оцінки рівня соціальної відповідальності великого аграрного підприємства і передбачає, з одного боку, не такі складні процедури як впровадження принципів соціальної відповідальності, так і складання нефінансової звітності; з іншого боку – не має принципових розбіжностей з критеріями, закладеними в стандарті ISO 26000. Це дасть можливість проводити порівнянню оцінку рівня розвитку соціальної відповідальності всіх організаційно-правових форм господарювання з подальшим формуванням відповідних рейтингів. Табл.: 3. Рис.: 6. Бібліогр.: 17.

Ключові слова: інституціональне середовище, соціальна відповідальність, індикатори, оцінка рівня, кількісна оцінка соціальної відповідальності, аграрне підприємство.

УДК 330.837:631.11

Институциональная среда и формирование социальной ответственности аграрных предприятий / Малік Н.И., Мамчур В.А., Шпикуляк А.Г. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 5.

Цель статьи – научно-аналитическая оценка современных практик обеспечения социальной ответственности субъектов аграрного предпринимательства, в частности крупных интегрированных агроструктур в проекции оценки их уровня социальной ответственности в обществе.

Теоретическая и методологическая основа исследования базировалась на общетеоретических методах научного познания, включая фундаментальные положения и принципы развития института социальной ответственности, рассмотренных в работах отечественных и зарубежных ученых. Используются расчетно-аналитические методы в целях оценки уровня социальной ответственности аграрных предприятий. Проведенное исследование институциональной среды формирования социальной ответственности аграрного предприятия и использования динамического подхода к оценке уровня их ответственности позволяют утверждать об их надлежащем уровне. Следует отметить, что выбранная методика оценки уровня социальной ответственности является индикатором в рамках универсального экспрес-анализа многих хозяйствующих субъектов. По его результатам можно будет применять традиционные (трудоемкие и дорогие) методики анализа уровня социальной ответственности.

Установлено, что не менее важным является вопрос формирования методики оценки уровня социальной ответственности малого и среднего бизнеса, что будет существенно отличаться от оценки уровня социальной ответственности крупного аграрного предприятия и предполагает, с одной стороны, не такие сложные процедуры как внедрение принципов социальной ответственности, так и составления

нефинансовой отчетности; с другой стороны – не имеет принципиальных разночтений с критериями, заложенными в стандарте ИСО 26000. Это позволит проводить сравнимую оценку уровня развития социальной ответственности всех организационно-правовых форм хозяйствования с последующим формированием соответствующих рейтингов. Табл.: 3. Илл.: 6. Библиогр.: 17.

Ключевые слова: институциональная среда, социальная ответственность, индикаторы, оценка уровня, количественная оценка социальной ответственности, аграрное предприятие.

UDC 330.837:631.11

Institutional environment and forming of social responsibility in agrarian enterprises / Malik M.Yo., Mamchur V.A., Shpykuliak O.H. // Ekonomika APK. – 2017. – № 12. – P. 5

The purpose of the article is to scientifically and analytically evaluate modern practices of ensuring of social responsibility of agrarian entrepreneurship subjects, in particular, large integrated agribusinesses in projection of valuation of their social responsibility level in society.

The theoretical and methodological basis of the research was based on the general theoretical methods of scientific knowledge, including the fundamental basics and principles of the development of the institute of social responsibility, covered in the works of domestic and foreign scientists. There're used calculation-analytical methods to evaluate the level of social responsibility of agrarian enterprises. The research of the institutional environment for a formation of social responsibility of agrarian enterprise and use of dynamic approach to evaluation of the level of their responsibility allows to say about their proper level. It should be emphasized that the chosen method of valuation of the level of social responsibility is an indicator of universal express analysis of many business entities. Based on its results it will be possible to apply traditional (labor-intensive and costly) methods of analysis of the social responsibility level.

It's established that there's an important question of how to formulate a method for valuation of the social responsibility level of small and medium-sized businesses, which will be significantly different from valuation of the social responsibility level of large agrarian enterprise. On one hand, it follows with not such complex procedures as the implementation of the social responsibility principles and non-financial reporting, and on the other hand, there aren't any fundamental differences with the criteria of the standard ISO 26000. This will allow to make comparative valuation of the social responsibility level of all organizational and legal management forms, with the subsequent formation of appropriate ratings. Tabl.: 3. Figs.: 6. Refs.: 17.

Keywords: institutional environment, social responsibility, indicators, level valuation, quantitative valuation of social responsibility, agrarian enterprise.

ЕКОНОМІКА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

ECONOMICS OF AGROINDUSTRIAL PRODUCTION

УДК 349.4 (477)

Землеустрій особливо цінних сільськогосподарських земель як основа їх раціонального використання / Ступень М.Г., Грещук Г.І. // Економіка АПК. – 2017. – № 12. – С. 14.

Мета статті – сформулювати теоретичні та методичні положення розвитку землеустрою особливо цінних земель сільськогосподарського призначення як умови підвищення ефективності й конкурентоспроможності виробництва.

У процесі дослідження використано методи: діалектичний, абстрактно-логічний і системного аналізу (теоретичні та методологічні узагальнення, визначення сутності землеустрою особливо цінних сільськогосподарських земель).

Як елементи новизни встановлені цілі, завдання і зміст землеустрою особливо цінних сільськогосподарських земель. Визначено, що система землеустрою особливо цінних сільськогосподарських земель включає: вивчення стану земель, формування переліку та реєстру особливо цінних земель; встановлення регламентів; опис місцеположення і (або) встановлення на місцевості меж особливо цінних земель; зонування, планування й організація раціонального використання та охорони особливо цінних земель у сільському господарстві.

Здійснено зонування території України за питомою вагою особливо цінних земель у загальній структурі орних земель. Регіональний розподіл площ особливо цінних орних земель України виявив значну різницю питомої ваги особливо цінних земель у загальній площі ріллі за областями України – від 8,2 % у Волинській області до 56,6 % у Полтавській. Табл.: 1. Рис.: 1. Бібліогр.: 21.

Ключові слова: землеустрій, сільськогосподарські землі, особливо цінні землі, зонування, раціональне використання земель.

УДК 349.4 (477)

Землеустройство особо ценных сельскохозяйственных земель как основа их рационального использования / Ступень М.Г., Грещук Г.И. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 14.

Цель статьи – сформулировать теоретические и методические положения развития землеустройства особо ценных земель сельскохозяйственного назначения как условия повышения эффективности и конкурентоспособности производства.

В процессе исследования использованы методы: диалектический, абстрактно-логический и системного анализа (теоретические и методологические обобщения, определение сущности землеустройства особо ценных сельскохозяйственных земель).

Как элементы новизны установлены цели, задачи и содержание землеустройства особо ценных сельскохозяйственных земель. Определено, что система землеустройства особо ценных сельскохозяйственных земель включает: изучение состояния земель, формирование перечня и реестра особо ценных земель; установление регламентов; описание местоположения и (или) установления на местности границ особо ценных земель; зонирование, планирование и организация рационального использования и охраны особо ценных земель в сельском хозяйстве.

Осуществлено зонирование территории Украины по удельному весу особо ценных земель в общей структуре пахотных земель. Региональное распределение площадей особо ценных пахотных земель Украины выявило значительную разницу удельного веса особо ценных земель в общей площади пашни по областям Украины – от 8,2% в Волынской области до 56,6% в Полтавской. Табл.: 1. Илл.: 1. Библиогр.: 21.

Ключевые слова: землеустройство, сельскохозяйственные земли, особо ценные земли, зонирование, рациональное использование земель.

UDC 349.4 (477)

Land management of especially valuable agricultural lands as a basis of their rational usage / Stupen M.H., Hreshchuk H.I. // Ekonomika APK. – 2017. – № 12. – P. 14.

The purpose of the article is to formulate theoretical and methodological thesis for a development of land management of especially valuable agricultural lands as a condition for increasing of efficiency and competitiveness of production.

In the process of research the following methods were used: dialectical, abstract and logical, system analysis (theoretical and methodological generalizations, definition of an essence of land management of especially valuable agricultural lands).

As elements of novelty, the goals, tasks and content of land management of especially valuable agricultural lands are established. It is determined that the system of land management of especially valuable agricultural lands includes: studying of state of lands, forming of a list and register of especially valuable lands; establishment of regulations; description of allocation and (or) establishment of an area of especially valuable lands; zoning, planning and organization of rational usage and protection of especially valuable lands in agriculture.

There's made zoning of the Ukraine's territory by share of especially valuable lands in the total structure of arable lands. Regional distribution of Ukrainian especially valuable arable lands has showed a significant difference in share of especially valuable lands in the total area of arable lands in different regions of Ukraine – from 8.2% in the Volyn region to 56.6% in Poltava reg. Tabl.: 1. Figs.: 1. Refs.: 21.

Keywords: land management, agricultural lands, especially valuable lands, zoning, rational land usage.

The purpose of the article is to highlight the research results of management of the amount and share of the costs for oil products and services payment to the third organizations in wheat production.

During the research, the following methods were used: dialectical, abstract and logical, analytical grouping, multifactor correlation and regression analysis.

As an element of scientific novelty there's grounded reasonability for model interconnection of the oil products costs and services payment to the third organizations with the full polynomial function. This allows to determine optimal levels of the costs for the analyzed items, which ensure maximization of technological or economic efficiency. Besides it, there's a possibility to establish the optimal proportion of allocation of a fixed amount of costs by two types of analyzed expenditures, which ensures maximal return from each of them.

It's established that due to the difference in the dynamics of prices for oil products and the tariffs for services of the third organizations, implementation of the operations by their own for the total costs for oil products and for services payment to the third organizations up to two thousand UAH is inexpedient. At the same time, it is economically expedient to increase the integral indicator of the costs for oil products and services payment to the third organizations to 3.8 thousand UAH per hectare. This will ensure maximization of the marginal profit at the level of 9.1 thousand UAH per hectare. At the same time, the economically justified part of the costs for oil products in the integral volume of the costs will be 15%, and the costs share for services payment to the third organizations will not exceed 85%. Tabl.: 1. Figs.: 3. Refs.: 28.

Keywords: contract organization, oil products, cost management, interchangeability of resources, regression analysis, parabolic approximation.

Мета статті – висвітлення результатів дослідження управління величиною і питомою вагою витрат на нафтопродукти та оплату послуг сторонніх організацій під час виробництва зерна пшениці.

У процесі дослідження використано такі методи: діалектичний, абстрактно-логічний, аналітичних групувань, багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу.

Як елемент наукової новизни обґрунтовано доцільність застосування для моделювання взаємозв'язку витрат на нафтопродукти та оплату послуг сторонніх організацій повної поліноміальної функції. Це дозволяє визначити оптимальні рівні питомих витрат за аналізованими статтями, що забезпечують максимізацію технологічної або економічної ефективності. Крім цього існує можливість встановити оптимальну пропорцію розподілу фіксованого обсягу витрат за двома аналізованими видами витрат, що забезпечують максимальну окупність кожного з них.

Було встановлено, що унаслідок розбіжності у динаміках цін на нафтопродукти і тарифів на послуги сторонніх організацій виконання операцій власними силами при сумарних витратах на нафтопродукти і на оплату послуг сторонніх організацій до двох тисяч гривень є недоцільним. Натомість економічно доцільним є підвищення інтегрального показника витрат на нафтопродукти та оплату послуг сторонніх організацій до 3,8 тис. грн/га. Це дозволить забезпечити максимізацію маржинального прибутку на рівні 9,1 тис. грн/га. При цьому економічно обґрунтована частка витрат на нафтопродукти в інтегрованому обсязі витрат досягає 15%, а питома вага витрат на оплату послуг сторонніх організацій не буде перевищувати 85%. Табл.: 1. Рис.: 3. Бібліогр.: 28.

Ключові слова: підрядна організація, нафтопродукти, управління витратами, взаємозамінність ресурсів, регресійний аналіз, параболічна апроксимація.

Цель статьи – осветить результаты исследования управления величины и удельного веса затрат на нефтепродукты и оплату услуг сторонних организаций при производстве зерна пшеницы.

В процессе исследования использованы следующие методы: диалектический, абстрактно-логический, аналитических группировок, многофакторного корреляционно-регрессионного анализа.

Как элемент научной новизны обосновано целесообразность применения для моделирования взаимосвязи затрат на нефтепродукты и оплаты услуг подрядных организаций полной полиномиальной функции. Это позволяет определить оптимальные уровни удельных затрат по анализируемым статьям, что обеспечивают максимизацию технологической или экономической эффективности. Кроме этого существует возможность установить оптимальную пропорцию распределения фиксированного объема затрат по двум анализируемым видам расходов, которая обеспечивает максимальную окупаемость каждого из них.

Было установлено, что вследствие различия в динамике цен на нефтепродукты и тарифов на услуги подрядных организаций выполнение операций собственными силами при суммарных расходах на нефтепродукты и на оплату услуг подрядчиков до двух тысяч гривен нецелесообразно. В тоже время экономически целесообразным является повышение интегрального показателя затрат на нефтепродукты и оплату услуг подрядчиков до 3,8 тыс. грн/га. Это позволит обеспечить максимизацию маржинальной прибыли на уровне 9,1 тыс. грн/га. При этом экономически обоснованная часть расходов на нефтепродукты в интегральном объеме затрат составит 15%, а удельный вес расходов на оплату услуг сторонних организаций не будет превышать 85%. Табл.: 1. Илл.: 3. Библиогр.: 28.

Ключевые слова: подрядная организация, нефтепродукты, управление затратами, взаимозаменяемость ресурсов, регрессионный анализ, параболическая аппроксимация.

Мета статті – обґрунтування еколого-соціо-економічних переваг енергетичних культур і їх класифікація через дослідження результативності та перспектив використання цих культур в Європейських країнах і Україні.

У процесі дослідження було використано діалектичний метод пізнання та системного підходу у вивченні наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених з енергозабезпечення й енергозбереження в сільському господарстві, особливо в сільських районах України, практичний досвід з досліджених питань із метою формування теоретико-методичних основ дослідження.

Обґрунтовано доцільність вирощування енергетичних культур як альтернативного джерела енергії на прикладі європейських країн. Визначено перспективи використання маргінальних земель в Україні для енергетичних культур. Визначено сутність цих культур і наведено їх класифікацію. Визначено еколого-соціо-економічні переваги вирощування енергетичних рослин з урахуванням світового й вітчизняного досвіду. Наведено перешкоди щодо розвитку цього виду господарювання в Україні та визначено шляхи їх усунення.

Обґрунтовано необхідність вирощування енергетичних культур в Україні з метою охорони навколишнього природного середовища, вирішення деяких питань щодо енергетичної й екологічної безпеки. Запропоновано класифікацію енергетичних культур за категоріями: цикл вирощування, тип, характеристика та кінцевий продукт, походження.

Визначено переваги від вирощування енергетичних культур, які впливають на екологічну, соціальну й економічну сфери. Наведено результати досліджень щодо зменшенню викидів CO₂ завдяки біоенергії, її економічна ефективність і потенціал. Визначено питання, які стримують та перешко-

джають розвитку цього напряму господарювання з обґрунтуванням рекомендацій щодо їх вирішення. Табл.: 1. Рис.: 3. Бібліогр.: 14.

Ключові слова: енергетичні культури, джерела енергії, біоенергія, енергетична безпека.

УДК 620.92

Эколого-социо-экономические преимущества выращивания энергетических культур / Чайка Т.А., Яснолоб И.А. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 28.

Цель статьи – обоснование эколого-социо-экономических преимуществ энергетических культур и их классификация через исследование результативности и перспектив использования этих культур в Европейских странах и Украине.

В процессе исследования использованы диалектический метод познания и системного подхода в изучении научных трудов отечественных и зарубежных ученых по энергообеспечению и энергосбережению в сельском хозяйстве, особенно в сельских районах Украины, практический опыт по исследованным вопросам с целью формирования теоретико-методических основ исследования.

Обоснована целесообразность выращивания энергетических культур как альтернативного источника энергии на примере европейских стран. Определены перспективы использования маргинальных земель в Украине для энергетических культур. Определена сущность этих культур и приведена их классификация. Определены эколого-социо-экономические преимущества выращивания энергетических растений с учетом мирового и отечественного опыта. Приведены препятствия по развитию этого вида хозяйствования в Украине и определены пути их устранения.

Обоснована необходимость выращивания энергетических культур в Украине с целью охраны окружающей среды, решения некоторых вопросов энергетической и экологической безопасности. Предложена классификация энергетических культур по категориям: цикл выращивания, тип, характеристика и конечный продукт, происхождение.

Определены преимущества от выращивания энергетических культур, которые влияют на экологическую, социальную и экономическую сферы. Приведены результаты исследований по уменьшению выбросов CO₂ благодаря биоэнергии, ее экономическая эффективность и потенциал. Определены вопросы, которые сдерживают и препятствуют развитию этого направления хозяйствования с обоснованием рекомендаций по их решению. Табл.: 1. Илл.: 3. Библиогр.: 14.

Ключевые слова: энергетические культуры, источники энергии, биоэнергия, энергетическая безопасность.

UDC 620.92

Ecological and socio-economic advantages of energy crops growing / Chaika T.O., Yasnolob I.O. // Ekonomika APK. – 2017. – № 12. – P. 28.

The purpose of the article is to justify ecological and socio-economic advantages of energy crops and classify them through effectiveness and perspectives of their usage in European countries and Ukraine.

In the research were used the dialectical method and the system approach in study of scientific papers of Ukrainian and foreign scientists on energy support and energy saving in agriculture, especially in Ukrainian rural areas, practical experience on research problems with purpose to form the theoretical and methodical basis of the research.

An expedience of energy crops growing as an alternative energy source on the example of European countries was grounded. The perspectives of marginal lands usage in Ukraine for energy crops were identified. The essence of these crops was determined and their classification was given. Ecological and socio-economic advantages of energy crops growing were identified taking into account the world and domestic experience. The barriers for development of this kind of farming in Ukraine were shown and the ways of their elimination were determined.

The necessity of energy crops growing in Ukraine with purpose of environmental protection, solving some problems of energy and ecology security was grounded. There's suggested a classification of energy crops according to the categories: growing cycle, type, characteristics and final product, origin.

There're identified advantages of energy crops growing, which influence ecological, social and economic spheres. The research results concern the decrease of CO₂ emission through bioenergy usage, its economic efficiency and the potential. There're identified issues that restrain and hinder development of this management type with the justification of recommendations for their solution.. Tabl.: 1. Figs.: 3. Refs.: 14.

Keywords: energy crops, energy sources, bioenergy, energy security.

УДК 330.331.4

Природно-ресурсний потенціал аграрної сфери України та його охорона / Кононенко О.М. // Економіка АПК. – 2017. – № 12. – С. 34.

Мета статті – дослідити природно-ресурсний потенціал сільських територій України, динаміку його змін за період проведення аграрних трансформацій, визначити основні напрями збереження, охорони та його відтворення.

Методи досліджень – статистико-економічний, порівняльного аналізу, розрахунковий.

Досліджено провідну роль земельного фонду як одного з важливих ресурсів загальнодержавного значення, що є первинним фактором виробництва і своєрідним фундаментом економічного розвитку для аграрної галузі. Розкрито високий статус країни, яка за якісним складом ґрунтів вважається однією з багатих держав світу.

Доведено, що земля як один із компонентів природно-ресурсного капіталу України функціонує як капітал та визначається його вартістю.

Розкрито негативні наслідки використання земель, зокрема, надмірне їхне розорювання, що призводить до порушення екологічно збалансованого співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісів і водоймищ; загрозливі явища в ґрунтовому покриві, який значно деградований, що зумовлює погіршення екологічного стану великих площ родючих земель; відсутність державного контролю за станом ґрунтів тощо.

Відзначено позитивні результати фінансової децентралізації – зростання обсягів власних ресурсів місцевих бюджетів, розширення повноважень об'єднаних територіальних громад, які зможуть розпоряджатися землями на своїй території, проводити природоохоронну діяльність, вкладати кошти на збереження ґрунтів, охорону та відновлення їх родючості.

Запропоновано основні напрями збереження природно-ресурсного потенціалу країни, його охорони, раціонального використання й відтворення. Табл.: 4. Рис.: 4. Бібліогр.: 17.

Ключові слова: природно-ресурсний потенціал, земельний фонд, землекористування, природні ресурси, ґрунти, охорона, відтворення, децентралізація, об'єднані територіальні громади.

УДК 330.331.4

Природно-ресурсный потенциал аграрной сферы Украины и его охрана / Кононенко Е.Н. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 34.

Цель статьи – исследовать природно-ресурсный потенциал сельских территорий Украины, динамику его изменений за период проведения аграрных преобразований, определить основные направления сохранения, охраны и его воспроизводства.

Методы исследований – статистико-экономический, сравнительного анализа, расчетный.

Исследована ведущая роль земельного фонда как одного из важных ресурсов общегосударственного значения, что является первичным фактором производства и своеобразным фундаментом экономического развития для аграрной отрасли. Раскрыт высокий статус страны, которая по качественному составу почв считается одной из богатых стран мира.

Доказано, что земля как один из компонентов природно-ресурсного капитала Украины функционирует как капитал и определяется его стоимостью.

Раскрыты негативные последствия использования земель, в частности, чрезмерное их распахивание, что приводит к нарушению экологически сбалансированного соотношения площадей пашни, естественных кормовых угодий, лесов и водоемов; угрожающие явления в почвенном покрове, ко-

торий значительно деградирован, что приводит к ухудшению экологического состояния больших площадей плодородных земель; отсутствие государственного контроля за состоянием почв и т.п.

Отмечены положительные результаты финансовой децентрализации – рост объемов собственных ресурсов местных бюджетов, расширение полномочий объединенных территориальных общин, которые смогут распоряжаться землями на своей территории, осуществлять природоохранную деятельность, вкладывать средства в сохранение почв, охрану и восстановление их плодородия.

Предложены основные направления сохранения природно-ресурсного потенциала страны, его охраны, рационального использования и воспроизводства. Табл.: 4. Илл.: 4. Библиогр.: 17.

Ключевые слова: природно-ресурсный потенциал, земельный фонд, землепользования, природные ресурсы, почва, охрана, воспроизводство, децентрализация, объединенные территориальные общины.

UDC 330.331.4

Natural and resource potential of the agrarian sector of Ukraine and its protection / Kononenko O.M. // *Ekonomika APK.* – 2017. – № 12. – P. 34.

The purpose of the article is to research natural and resource potential of rural areas of Ukraine, dynamics of its changes during the period of agrarian transformations and to determine the main directions of its preservation, protection and reproduction.

Research methods are statistical and economic, comparative analysis, calculation.

There're studied a leading role of the land fund as one of resources of national importance, that's the primary factor of production and a peculiar foundation of economic development of the agrarian sector. There's revealed high status of the country, which on the qualitative soil composition is considered one of the richest countries of the world.

It is proved that the land, as one of the components of natural and resource capital of Ukraine, functions as a capital and is determined by its value.

There're revealed negative consequences of land usage, in particular, its excessive plowing, which leads to a disturbance of ecologically balanced interrelation of the arable land, natural forage lands, forests and reservoirs; threatening phenomena in the soil, which is significantly degraded, and causes the deterioration of the ecological state of large areas of fertile land; lack of state control over state of the soil, etc.

There're noted positive results of financial decentralization, which are: growth of the volume of local budgets resources, expansion of united territorial communities power, which would be able to dispose of land on their territory, carry out environmental activity, invest in soil preservation, protection and restoration of its fertility.

The main directions of preservation of natural and resource potential of the country, its protection, rational usage and reproduction were offered. Табл.: 4. Figs.: 4. Refs.: 17.

Keywords: natural and resource potential, land fund, land usage, natural resources, soils, protection, reproduction, decentralization, united territorial communities.

УДК 330.322.1

Формування інвестиційних ресурсів в економіці України в умовах глобалізації / Соколов М.О., Михайлов А.М. // *Економіка АПК.* – 2017. – № 12. – С. 44.

Охарактеризовано вплив глобалізації на інвестиційні процеси, що є чинником ефективного виробництва й економічного зростання економік світу. Здійснено системний аналіз формування інвестиційних ресурсів в економіці України; виявлено його передумови та тенденції за видами економічної діяльності; визначено основні джерела залучення інвестицій; встановлено прогнозні частки інвестиційних ресурсів відповідно до зростання ВВП України з використанням кореляційно-регресійного аналізу до 2019 року. Узагальнено класифікацію об'єктів інвестування за видами активів. Встановлено, що за 2001-2015 роки до 97% капітальних інвестицій спрямовується в матеріальні активи економіки країни. Незначне інвестування нематеріальних активів (до 7%) негативно

впливає на формування інтелектуальної складової й стримує інноваційний розвиток економіки. Основним джерелом формування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств; частка іноземних інвестицій у структурі джерел становить до 3%, що не сприяє технологічному оновленню виробництва. Вказується на важливість проектного підходу в частині залучення іноземних інвестицій за умов децентралізації повноважень і ресурсів на визначених територіях. Встановлено, що за видами економічної діяльності найбільша частка інвестицій спрямовується в промисловість. Виявлено значне погіршення фінансового забезпечення капітальних інвестицій протягом 2010-2015 років. Доведено, що критично низька частка капітальних інвестицій до загальної вартості основних засобів (менше 5%) ставить під сумнів наявність інвестиційного ресурсу в країні щодо модернізації виробництва та його інноваційного розвитку. З використанням графічного інструментарію регресійного аналізу здійснено прогноз зростання ВВП і капітальних інвестицій в економіку України. На перспективу потребують дослідження питання вдосконалення ефективного розподілу інвестиційного ресурсу коригуванням існуючих підходів та діючого інвестиційного механізму. Табл.: 3. Рис.: 4. Бібліогр.: 11.

Ключові слова: інвестиційні ресурси, економіка країни, джерела фінансування, прогнозування, внутрішній валовий продукт.

УДК 330.322.1

Формирование инвестиционных ресурсов в экономике Украины в условиях глобализации / Соколов Н.А., Михайлов А.Н. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 44.

Охарактеризовано влияние глобализации на инвестиционные процессы, являющиеся фактором эффективного производства и экономического роста экономик мира. Осуществлен системный анализ формирования инвестиционных ресурсов в экономике Украины; выявлены его предпосылки и тенденции по видам экономической деятельности; определены основные источники привлечения инвестиций; установлены прогнозные объемы инвестиционных ресурсов в соответствии с ростом ВВП Украины с использованием корреляционно-регрессионного анализа до 2019 года. Проведена классификация объектов инвестирования по видам активов. Установлено, что за 2001-2015 годы до 97% капитальных инвестиций направляется в материальные активы экономики страны. Незначительное инвестирование нематериальных активов (до 7%) негативно влияет на формирование интеллектуальной составляющей и сдерживает инновационное развитие экономики. Основным источником формирования капитальных инвестиций являются собственные средства предприятий; доля иностранных инвестиций в структуре источников составляет до 3%, что не способствует технологическому обновлению производства. Указывается на важность проектного подхода в части привлечения иностранных инвестиций в условиях децентрализации полномочий и ресурсов на определенных территориях. Установлено, что по видам экономической деятельности наибольшая доля инвестиций направляется в промышленность. Выведено значительное ухудшение финансового обеспечения капитальных инвестиций в течение 2010-2015 годов. Доказано, что критически низкая доля капитальных инвестиций в общей стоимости основных средств (менее 5%) ставит под сомнение наличие инвестиционного ресурса в стране для модернизации производства и его инновационного развития. С использованием графического инструментария регрессионного анализа осуществлен прогноз роста ВВП и капитальных инвестиций в экономику Украины. На перспективу требуется исследование вопросов совершенствования эффективного распределения инвестиционного ресурса корректировкой существующих подходов и действующего инвестиционного механизма. Табл.: 3. Илл.: 4. Библиогр.: 11.

Ключевые слова: инвестиционные ресурсы, экономика страны, источники финансирования, прогнозирования, внутренний валовой продукт.

The influence of globalization on investment processes, which is the factor of efficient production and economic growth of world economies, was characterized. A system analysis of formation of investment resources in the Ukrainian economy was done; its prerequisites and trends by types of economic activity were revealed; main sources of investment attraction were determined; forecast shares of investment resources were set in accordance with Ukraine's GDP growth using the correlation and regression analysis up to 2019. The classification of investment objects by type of assets was generalized. It's established that during 2001-2015 up to 97% of capital investments have been directed in tangible assets of the country's economy. An insignificant investment of intangible assets (up to 7%) negatively affects the formation of an intellectual component and hinders the innovative development of the economy. The main source of formation of capital investments is enterprises' own funds; the share of foreign investments in the sources structure is up to 3%, which doesn't contribute to technological renewal of production. It's pointed out an importance of the project approach in attracting of foreign investments in terms of decentralization of powers and resources in certain territories. It's established that by types of economic activity the largest share of investments has been directed to industry. There's revealed significant deterioration of financial support of capital investments during 2010-2015. It's proved that a critically low share of capital investments in the total fixed assets (less than 5%) has been questioned the availability of an investment resource in the country for a modernization of production and its innovative development. Using the graphical tools of regression analysis, the forecast of GDP and capital investment growth in the Ukrainian economy was made. It's necessary to study the issues of improving the efficient allocation of investment resources by adjusting existing approaches and current investment mechanism. Tabl.: 3. Figs.: 4. Refs.: 11.

Keywords: investment resources, economy of a country, financing sources, forecasting, gross domestic product.

Стаття присвячена актуальній проблемі розвитку сільських домогосподарств в аграрному секторі економіки України. Систематизовано й узагальнено погляди вчених щодо визначення сутності поняття «домогосподарство», сформульовано визначення розвитку аграрного потенціалу сільських домогосподарств.

Основними цілями інноваційного оновлення матеріально-технічної бази слід вважати: забезпечення комплексної заміни застарілих засобів виробництва новими, більш продуктивними, які засновані на принципово нових підходах із метою створення конкурентоспроможної інноваційної продукції. Подальший розвиток матеріально-технічного забезпечення та ефективного їх використання потребує створення кооперативів, МТС із метою спільного вирішення задач, що стоять перед його учасниками: налагодження забезпечення, підвищення ефективності використання матеріальних, технічних засобів на основі об'єднання зусиль і засобів, організації спільної діяльності, поділу праці, спеціалізації тощо. Табл.: 4. Бібліогр.: 18.

Ключові слова: домогосподарство, господарські відносини, співробітництво, аграрний сектор, розвиток, малі форми господарювання.

УДК 338.43.02:656.071.8

Материально-техническое обеспечение сельских домохозяйств / Збарская А.В., Алексеева Ю.Ю. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 52.

Статья посвящена актуальной проблеме развития сельских домохозяйств в аграрном секторе экономики Украины. Систематизированы и обобщены взгляды ученых в отношении определения сущности понятия «домохозяйство», сформировано определение развития аграрного потенциала сельских домохозяйств.

Основными целями инновационного обновления материально-технической базы следует считать: обеспечение комплексной замены устаревших средств производства новыми, более производительными, которые основаны на принципиально новых подходах с целью создания конкурентоспособной инновационной продукции. Дальнейшее развитие материально-технического обеспечения и эффективного их использования требует создания кооперативов, МТС с целью совместного решения задач, стоящих перед его участниками: налаживание обеспечения, повышение эффективности использования материальных, технических средств на основе объединения усилий и средств, организации совместной деятельности, разделения труда, специализации и тому подобное. Табл.: 4. Библиогр.: 18.

Ключевые слова: домохозяйство, хозяйственные отношения, сотрудничество, аграрный сектор, развитие, малые формы хозяйствования.

UDC 338.43.02:656.071.8

Material and technical support of rural households / Zbarska A.V., Aliksieieva Yu.Yu. // Ekonomika APK. – 2017. – № 12. – P. 52.

The article is devoted to the urgent problem of the development of rural households in the agrarian sector of Ukraine. The views of scientists on the definition of concept “household” were systematized and summarized; definition of the development of agrarian potential of rural households was formulated.

The main purposes of innovative renovation of the material and technical base are: support of a comprehensive replacement of obsolete means of production with new more productive ones, based on fundamentally new approaches to create competitive innovative products. Further development of material and technical support and its effective usage require creation of cooperatives, machine-technological stations in order to jointly solve the tasks of its participants: support establishment, increasing of efficiency of using material and technical means, combining efforts and means, organizing joint activities, labor division, specialization, etc. Tabl.: 4. Refs.: 18.

Keywords: household, economic relations, collaboration, agrarian sector, development, small forms of management.

УДК 631.11.005 (477)

Шляхи удосконалення матеріально-технічної бази хмелярських господарств / Михайлов М.Г. // Економіка АПК. – 2017. – № 12. – С. 58.

Метою статті є вивчення досвіду удосконалення матеріально-технічної бази хмелярських підприємств на основі використання передових технологій та інноваційно-інвестиційного забезпечення.

Досліджено основні тенденції оснащення матеріально-технічної бази хмелепідприємств, окреслено стан і перспективи розвитку останньої, яка б відповідала світовим стандартам та сучасним вимогам щодо новітніх технологій. Зростання рівня фондозабезпеченості аграрного сектору економіки, відповідність складу основних засобів кращим світовим зразкам, розвиток на інноваційно-інвестиційній основі техніко-технологічного потенціалу сільськогосподарського виробництва є першочерговим стратегічним завданням. Розкрито й обґрунтовано важливість формування матеріально-технічної бази хмелепідприємства у практичному значенні.

За результатами дослідження обґрунтовано висновок, що відродження українського хмелярства можливе за рахунок впровадження новітніх інновацій та інвестицій. Табл.: 3. Бібліогр.: 14.

Ключові слова: матеріально-технічна база, основні засоби, матеріальні ресурси, модернізація, хмелярське господарство.

УДК 631.11.005 (477)

Пути совершенствования материально-технической базы хмелеводческих хозяйств / Михайлов Н.Г. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 58.

Целью статьи является изучение опыта совершенствования материально-технической базы хмелеводческих предприятий на основе использования передовых технологий и инновационно-инвестиционного обеспечения.

Исследованы основные тенденции оснащения материально-технической базы хмелепредприятий, определены состояние и перспективы развития последней, соответствующей мировым стандартам и современным требованиям новейших технологий. Рост уровня фондообеспеченности аграрного сектора экономики, соответствие состава основных средств лучшим мировым образцам, развитие на инновационно-инвестиционной основе технико-технологического потенциала сельскохозяйственного производства является первоочередной стратегической задачей. Раскрыта и обоснована важность формирования материально-технической базы хмелепредприятий в практическом смысле.

По результатам исследования обоснован вывод, что возрождение украинского хмелеводства возможно за счет внедрения новейших инноваций и инвестиций. Табл.: 3. Библиогр.: 14.

Ключевые слова: материально-техническая база, основные средства, материальные ресурсы, модернизация, хмелеводческое хозяйство.

UDC 631.11.005 (477)

Ways of improvement of material and technical base of hop entities / Mykhailov M.H. // Ekonomika APK. – 2017. – № 12. – P. 58.

The purpose of the article is to study the experience of improving of material and technical base of hop enterprises based on the use of advanced technologies and innovation and investment support.

The basic tendencies of equipping of material and technical base of hop entities were researched. There're outlined state and prospects of its development, which would meet world standards and modern requirements for the latest technologies. Increase of level of fund security of the agrarian sector of economy, compliance of fixed assets with the best world standards, development on innovation and investment basis of technical and technological potential of agricultural production form an urgent strategic task. Importance of forming of material and technical base of hop enterprises was grounded with practical value.

According to the research results, there's justified a conclusion is that the revival of Ukrainian hop production is possible due to the introduction of the latest innovations and investments. Tabl.: 3. Refs.: 14.

Keywords: material and technical base, fixed assets, material resources, modernization, hop entity.

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ І
СОЦІАЛЬНА СФЕРА СЕЛЯ

THE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS AND
VILLAGE SOCIAL SPHERE

УДК 338.2

Соціально-економічні передумови розвитку аграрного виробництва в Україні / Забуранна Л.В., Ярмоленко Ю.О. // Економіка АПК. – 2017. – № 12. – С. 64.

Мета статті – проаналізувати стан, динаміку та тенденції розвитку аграрного виробництва в Україні.

У процесі дослідження використано такі методи: порівняльного аналізу, економіко-математичні, діалектичний, системного аналізу.

Обґрунтовано соціально-економічні передумови розвитку аграрного виробництва, розглянуто рівень споживання продуктів харчування сільським і міським населенням.

Досліджено рівень споживання на одну особу продуктів харчування відповідно до науково обґрунтованих норм. Досліджено демографічні тенденції в Україні, прибутковість галузі,

середньомісячну заробітну плату працівників сільського господарства в Україні та в країнах Європейського Союзу.

За результатами дослідження обґрунтовано, що споживання основних продуктів харчування населенням України знаходиться значно нижче рекомендованих норм споживання й основним стримувальним фактором є обмежена платоспроможність вітчизняних споживачів, що також зумовлює ризик надмірної залежності виробників багатьох видів сільськогосподарської та харчової продукції від експортних ринків збуту. Табл.: 6. Бібліогр.: 11.

Ключові слова: аграрне виробництво, бюджет, споживання, платоспроможність, експорт, імпорт, стратегія.

УДК 338.2

Социально-экономические предпосылки развития аграрного производства в Украине / Забуранна Л.В., Ярмоленко Ю.А. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 64.

Цель статьи – проанализировать состояние, динамику и тенденции развития аграрного производства в Украине.

В процессе исследования использованы методы: сравнительного анализа, экономико-математические, диалектический, системного анализа.

Обоснованы социально-экономические предпосылки развития аграрного производства, рассмотрен уровень потребления продуктов питания сельским и городским населением.

Исследован уровень потребления на душу населения продуктов питания в соответствии с научно обоснованными нормами. Исследованы демографические тенденции в Украине, прибыльность отрасли, уровень среднемесячной заработной платы работников сельского хозяйства в Украине и в странах Европейского Союза.

По результатам исследования обосновано, что потребление основных продуктов питания населением Украины находится значительно ниже рекомендуемых норм потребления и основным сдерживающим фактором является ограниченная платежеспособность отечественных потребителей, что также обуславливает риск чрезмерной зависимости производителей многих видов сельскохозяйственной и пищевой продукции от экспортных рынков сбыта. Табл.: 6. Библиогр.: 11.

Ключевые слова: аграрное производство, бюджет, потребление, платежеспособность, экспорт, импорт, стратегия.

UDC 338.2

Social and economic preconditions for a development of agrarian production in Ukraine / Zaburanna L.V., Yarmolenko Yu.O. // Ekonomika APK. – 2017. – № 12. – P. 64.

The purpose of the article is to analyze state, dynamics and trends of the agrarian production in Ukraine.

In the research process, the following methods were used: comparative analysis, economic and mathematical, dialectical, system analysis.

The social and economic preconditions for a development of agrarian production were substantiated. The level of food consumption among rural and urban population was considered.

The level of consumption per person of food in accordance with scientifically substantiated standards was investigated. Demographic trends in Ukraine, profitability of the industry, average salary per month of agricultural workers in Ukraine and in the countries of the European Union were researched.

According to the research results, it's substantiated that consumption of basic food products by Ukrainians is much lower than recommended consumption standards. The main restraining factor is limited solvency of domestic consumers, which also determines a risk of excessive dependence of producers of many types of agricultural and food products from export markets. Tabl.: 6. Refs.: 11.

Keywords: agrarian production, budget, consumption, solvency, export, import, strategy.

УДК 339.562.2:339.564.4

Зовнішня торгівля в умовах інтеграції України / Лисак М.А., Шеремет О.О. // Економіка АПК. – 2017. – № 12. – С. 69.

Мета статті – дослідження можливої стабілізації зовнішньої торгівлі України виходом на перспективні зовнішні ринки, виявлення умов просування вітчизняної агропромислової продукції на зовнішніх ринках, потенціал якої використано неповною мірою.

Теоретичною та методологічною базою дослідження є загальнотеоретичні методи наукового пізнання. Для досягнення зазначеної мети використано індуктивний та дедуктивний методи, що уможливили систематизувати й обробити інформацію, теоретично осмислити та уточнити окремі аспекти обраної проблематики.

Дослідження формулює авторський погляд на сучасний процес розвитку зовнішньої торгівлі України. Проаналізовано тенденції розвитку торгівлі між країнами, визначено основні проблемні моменти подальшої співпраці й обґрунтовано напрями можливої стабілізації зовнішньої торгівлі України у майбутньому.

Елементи наукової новизни мають запропоновані напрями формування вільної торгівлі та розвитку взаємовигідної співпраці в аграрній сфері економіки.

Зазначені підходи можуть бути використані органами державної влади при плануванні переговорного процесу щодо зони вільної торгівлі й прогнозуванні розвитку економіки. Табл.: 1. Рис.: 4. Бібліогр.: 7.

Ключові слова: міжнародна інтеграція, зовнішня торгівля, експортний потенціал України, ринки збуту, попит на товари, зона вільної торгівлі, продовольство, сільське господарство.

УДК 339.562.2:339.564.4

Внешняя торговля в условиях интеграции Украины / Лысак М.А., Шеремет О.А. // Экономика АПК. – 2017. – № 12. – С. 69.

Цель статьи – исследование возможной стабилизации внешней торговли Украины путем выхода на перспективные внешние рынки, выявление условий продвижения отечественной агропромышленной продукции на внешних рынках, потенциал которой использован неполной мерой.

Теоретической и методологической базой исследования являются общетеоретические методы научного познания. Для достижения указанной цели использованы индуктивный и дедуктивный методы, что дало возможность систематизировать и обработать информацию, теоретически осмыслить и уточнить отдельные аспекты выбранной проблематики.

Исследование определяет авторский взгляд на современный процесс развития внешней торговли Украины. Проанализированы тенденции развития торговли между странами, определены основные проблемные моменты дальнейшего сотрудничества и обоснованы направления возможной стабилизации внешней торговли Украины в будущем.

Элементы научной новизны имеют предложенные направления формирования свободной торговли и развития взаимовыгодного сотрудничества в аграрной сфере экономики.

Указанные подходы могут быть использованы органами государственной власти при планировании переговорного процесса по зоне свободной торговли и прогнозировании развития экономики. Табл.: 1. Илл.: 4. Библиогр.: 7.

Ключевые слова: международная интеграция, внешняя торговля, экспортный потенциал Украины, рынки сбыта, спрос на товары, зона свободной торговли, продовольствие, сельское хозяйство.

The purpose of the article is to research possible stabilization of Ukraine's foreign trade through access to promising external markets, and identify an access promotion of domestic agricultural products with insufficiently used potential in foreign markets.

Theoretical and methodological basis for the research are general theoretical methods of scientific knowledge. In order to achieve the purpose, inductive and deductive methods were used that made it possible to systematize and process information, theoretically interpret and clarify certain aspects of the chosen problem.

The research formulates the author's view on the modern process of Ukraine's foreign trade development. There're analyzed trends of development of international trade, identified the main issues of further collaboration and substantiated the directions of possible stabilization of Ukraine's foreign trade in the future.

Elements of scientific novelty are in the proposed directions of formation of free trade zone and development of mutually beneficial collaboration in the agrarian sector of economy.

These approaches can be used by public authorities when planning a negotiation process on a free trade zone and economic development forecasting. Tabl.: 1. Figs.: 4. Refs.: 7.

Keywords: international integration, foreign trade, export potential of Ukraine, sales markets, demand for goods, free trade zone, food, agriculture.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

FOREIGN EXPERIENCE OF THE DEVELOPMENT OF
AGRARIAN PRODUCTION

УДК 338.43(479.25)

Текущее состояние и перспективы развития аграрного сектора Республики Армении / Хачатрян Л.Р. // *Экономика АПК.* – 2017. – № 12. – С. 75.

Статья посвящена анализу текущего состояния и программ государственной поддержки аграрного сектора Республики Армении, а также изучению существующих проблем, препятствующих развитию сектора. В процессе исследования использованы методы: диалектический, абстрактно-логический, системного анализа. Рассматривается сущность внедрения передовых технологий в аграрном секторе, анализируются и представляются предложения, институциональные предпосылки социально-экономических преимуществ внедрения логистического центра хранения и переработки овощей и фруктов, внедрения селекционной животноводческой фермы при помощи финансовых ресурсов государственной поддержки, внешних грантовых программ, а также различных внешних инвестиций. Приведены примеры программ государственной поддержки, которые способствовали бы повышению экономической эффективности сектора. Библиогр.: 12.

Ключевые слова: сельское хозяйство, экономика, развитие, продовольствие, торговля, гранты, финансирование.

УДК 338.43(479.25)

Поточний стан і перспективи розвитку аграрного сектору Республіки Вірменія / Хачатрян Л.Р. // *Економіка АПК.* – 2017. – № 12. – С. 75.

Стаття присвячена аналізу поточного стану і програм державної підтримки аграрного сектору Республіки Вірменії, а також вивченню існуючих проблем які перешкоджають розвитку сектору. В процесі дослідження використані методи: діалектичний, абстрактно-логічний, системного аналізу. Розглядається суть впровадження передових технологій в аграрному секторі, аналізуються і подаються пропозиції, інституціональні передумови соціально-економічних переваг запровадження логістичного центру зберігання й переробки овочів і фруктів, впровадження селекційної тваринницької ферми за допомогою фінансових ресурсів державної підтримки, зовнішніх грантових програм, а також

різних зовнішніх інвестицій. Наведено приклади програм державної підтримки, які сприяли б підвищенню економічної ефективності сектора. Бібліогр.: 12.

Ключові слова: сільське господарство, економіка, розвиток, продовольство, торгівля, гранти, фінансування.

UDC 338.43(479.25)

Current state and development perspectives of the agrarian sector of the Republic of Armenia / Khachatryan L.R. // *Ekonomika APK.* – 2017. – № 12. – P. 75.

Article is devoted to an analysis of current state and supporting programs of agrarian sector of the Republic of Armenia and studying of the existing problems which interfere with sector development. In the research process were used such methods: dialectic, abstract and logical, system analysis. There're discussed an essence of introduction of advanced technologies in the sector, analyzed the institutional preconditions for social and economic advantages for an introduction of the logistics center for storage and processing of vegetables and fruits, introduction of a breeding livestock farm due to financial resources of state support, external grant programs, as well as various external investments. There're presented examples of the state support programs, which promoted to increase economic efficiency of the sector. Refs.: 12.

Keywords: agriculture, economy, development, food, trade, grants, financing.

* * *